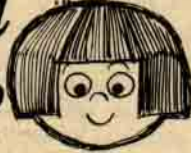

BEBEK gözü ile dünya

Bir bebek acaba etrafındaki eşyaları büyükler gibi açık seçik görebilir mi, yoksa görmeyi zamanla öğrenme zorunda mıdır? Bebekler üzerinde yapılan şartlandırma, deneylerinde çok enteresan neticeler elde edilmiştir.

Yazan : T. G. R. BOWER

Bir bebek etrafına bakınca acaba ne görür? İntizamla yerlerinde duran eşyalar mı yoksa karışık ve değişken gölgeler mi? Her iki görüşü de savunan ilim adamları mevcuttur, bazı psikologlar

lursa, ameliyata gidilmenin önemi bütünü ortaya çıkar. Ameliyattan sonra iyileşme yavaş olabilir, üstelik ameliyat damar sertleşmesi ve damar tıkanmasını meydana getiren esas sebepleri de ortadan kaldırmamaktadır. Bu sebepten ameliyat önce ve sonrasında sıkı tıbbi kontroller yapılmalıdır. Ameliyat yapılmadan önce hasta sigara içmeyi bırakmalı, fazla kiloları atmalıdır. Ameliyat sonunda da kilo sıkı kontrol altına alınmalı, hayvani yağlar verilmeli ve hafif jimnastik hareketleri yapılmalıdır.

Koroner arter hastalığından her sene A.B.D.'nde

Ek eğitim programları, bebek doğru refleksler verdiği zaman yapılır. Genellikle bunlar su ve yiyecek üzerinedir. Yazar burada sürpriz metodu kullanmaktadır. Birisi aniden belirmekte, tebessüm etmekte ve hemen kaybolmaktadır.

dünyayı görme kabiliyetini tıpkı nefes alma olayı gibi insandaki genetik kabiliyetten sayarlar; diğerleri görme ve görüleni algılamının sonradan geliştirilen bir kabiliyet olduğunu ve tamamen tecrübe ile öğrenmeye dayandığını iddia ederler. Bu kabiliyetin doğuştan olduğuna inananlar bebeklerin büyüklerin gördüğü herşeyi görebildiğini; görüşün deneysel olduğuna inananlar ise, bebeklerin herşeyi puslu bir karışıklık içinde gördüklerini söylerler.

500.000 kişi ölmektedir. Takriben 3.5 milyon insanın bu hastalığa duçar olduğu tahmin edilmekte ve 20 milyon insanın da muayyen derecede kalp beslenme zorluğu çektiği tahmin edilmektedir. Hastalık cemiyette en aktif ve mesul mevkilerdeki insanlarda ortaya çıkmaktadır. Meslek sahibi kişiler, büro mensupları, pilotlar gibi bu hastalığa duçar oldukları takdirde işlerini bırakmak durumunda olsalardı, bu durum A.B.D.'ni sarsabilirdi. Koroner hastalığı bugünkü medeni dünyada öylesine tehlikeli olmaya başlamıştır ki, bu hastalığın tedavisinde cüretli adımlar atmak artık şarttır.

Tartışmanın esasında ilmi bir soru yatmaktadır. Algılamının zenginliği ile etkenin görünüşteki fakirliği, yani gözün retinasında bir an içinde teşekkül edip kaybolan hayâlin zayıflığı ile kafamızın ondan çıkardığı manânın kuvvetliliği arasındaki çelişme nasıl bağdaştırılabilecektir? Her şeyden önce ortada bir eşyayı mücessem, aslı gibi üç boyutla görme meselesi mevcuttur. Dünyada, retina hayâlinde olduğundan bir fazla boyut, derinlik boyutu vardır. Bir eşyaya bakış mesafesi farklı olduğundan (retina izdüşümü ebadının değişmesine rağmen) eşyanın ebadının aynı kalması ve eşyanın yeri değiştiğinde (yani görüntüsü değiştiğinde) şekli aynı kalması hali olan «Mekan istikrarı» meselesi nasıl edilebilir?

Psikologların çoğu üç boyutlu görüş ve şekil istikrarı konularına tam bilimsel olmayan, deneysel cevaplar vermektedirler. Onlar bebeklerin görüş dünyalarının anlık retina hayâlleri karışımından meydana geldiğini kabul ederler. Bu görüşe göre karmakarışık iki boyutlu değişen şekiller toplamı çeşitli mekanizmalar marifetiyle yavaş yavaş netleşir. Retina izdüşümü derinlik verici birçok imkânlar hazırlar, meselâ, uzaktaki eşyalar retinada daha aşağıda kalan bir izdüşümü verirler ve bu sebeple bize olduklarından daha yüksek görünürler. Bir bebek bu tip yüksek görüntüyü elde etmesi için emeklemesi veya daha ileriye erişmesi gerektiğini öğrendiği takdirde nisbi yükseklik ile nisbi uzaklık arasındaki farkı kavramış olacaktır.

Mesafe konularında da benzer ilişkiler kurulabilir.

Bu teorilerin mekan görüntüsü böylece açıklandıktan sonra mekan istikrarını da deneye bağlamaları normaldir. Mekan istikrarı konusunda, en eski teori Hermann von Helmholtz'a aittir. Ona göre insan o eşyayı vasıflandıran retina izdüşümlerini öğrenir ve benzer bir retina izdüşümü elde ettiğinde onun ebat, şekil, mesafe ve duruş yerini kavrar. Bununla beraber, bu teoriye göre daha evvel görünmeyen eşyalar için mekan istikrarının olmaması gerekir. Bu fikri saf dışı etmek için psikolog KURT KOFEKA'nın düşüncesinden yine deneysel olan bir başka teori geliştirildi. Teoriye göre mekân görüşünü kavrayan bir bebek bir eşyanın görünüşü ile büyüklüğü, ne olduğunun anlaşılması ile şekli arasında önceden kestirilebilecek bir ilişkinin bulunduğu farkına varacaktır. Bu ilişkiler ortaya çıktıktan sonra bebek, mesafe değiştirildiğinde eşyanın ebadını tahmin edebilecek ve yine duruş şekli değiştiğinde eşya şeklini tahayyül edebilecektir. Bebek şekil istikrarı kavramını, tam karşısında eğik duran bir eşyanın kendi etrafında çevrildiği takdirde hangi şekillerde görüleceğini önceden tahmin ederek kazanabilir. Bu mekan istikrarının daha evvel bilinen veya önceden görülmemiş her eşya için elde edilebileceği manasına gelir.

Bu teori ortaya algılamının gelişmesi konusunda ve algılanılan olayların sırası üzerinde bir iddia, atmaktadır; bir bebek şekil ve büyüklük istikrarını kavramadan önce mesafe, istikamet ve duruş ile retina izdüşümünü, büyüklüğünü veya meydana getirdiği şekli kavramalıdır. Büyükler hakiki şekli ve büyüklüğü ölçmeden evvel izdüşüm ebad, şekil, mesafe ve duruşunu zihnen kaydetmelidir. Sözü geçen gelişme teorisini büyüklerle yapılan deneylerle çürütme gayretleri gösterilmiştir. Deneylerde büyüklere çeşitli durumlarda şekiller gösterilmiş ve o eşyanın hakiki şeklini izdüşümü şekli ve duruş halini belirtmeleri istenmiştir. Teori doğru olsaydı deneylerde bir şahsın doğru şekil muhakemesi, izdüşümü ve duruş intibalarından çıkmalıydı.

Sorduğum soru biraz zor geldi ... galiba.

